

УДК 378.14.015.62:35.083
DOI: 10.31733/2078-3566-2020-2-280-286

Юрій КРАМАРЕНКО[©]
кандидат юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Визначено професійні вимоги до осіб, які виконують правоохоронні функції, та розглянуто особливості навчання фахівців зі спеціальності «Правоохоронна діяльність». Основна увага приділена діяльності слідчих органів досудового розслідування та співробітників оперативних підрозділів. Зроблено спробу узагальнити вимоги до осіб, які претендують на посади слідчих та оперуповноважених, з урахуванням вимог законодавства до їх повноважень та особливостей сучасних умов праці.

Вказано на окремі питання придатності до працевлаштування осіб, які отримують освіту за спеціальністю «Правоохоронна діяльність», а також віднесення посади слідчого до правничих професій. Запропоновано два шляхи виходу із невизначеної ситуації щодо працевлаштування здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Правоохоронна діяльність»: віднесення спеціальності до юридичної (правничої) освіти або внесення змін до законодавства щодо вимог до фахової освіти слідчих органів досудового розслідування.

Ключові слова: правоохоронна діяльність, компетентність, результати навчання, слідчий, оперуповноважений, повноваження.

Постановка проблеми. Технологічні та інформаційно-комунікаційні зміни в суспільстві вимагають переосмислення підходів до підготовки фахівців у різних сферах. Питання необхідності навчання протягом всього життя та формування конкурентоспроможного фахівця, здатного до удосконалення, стають ключовими як на державному, так і міжнародному рівнях [1]. Через особливості перекладу деяких термінів [2], різницю понятійного апарату різних галузей знань і розмаїття орієнтирів підготовки майбутніх фахівців у тій чи іншій сфері [3; 4] відбуваються численні зміни правил і методології щодо навчання та здобуття вищої освіти. Так, Постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266 спеціальність «Правоохоронна діяльність» була перенесена з галузі знань «Право» до «Цивільної безпеки» [5], що призвело до зміни правил працевлаштування та просування в межах правничої професії фахівців, чия освіта не відноситься до юридичної. Поступові зміни чинного законодавства та реформування юридичної освіти [6] створюють нові перспективи для осіб, діяльність яких пов'язана із правозастосуванням, у тому числі у сфері правоохоронної діяльності.

Правоохоронні органи України протягом останніх років також перебувають у стані неодноразових організаційних реформуваль та змін правил їхньої діяльності. Прийняття у 2012 році нового Кримінально-процесуального кодексу України, наступні зміни до нього та законодавства, що регулює оперативно-розшукову діяльність, поява нових судових і правоохоронних органів, а також запровадження практики Європейського суду з прав людини впливають на діяльність уповноважених органів щодо виявлення, припинення, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Питання підготовки фахівців для правоохоронних органів та окремі організаційні аспекти їхньої практичної діяльності були предметом досліджень багатьох науковців, таких як Ануфрієв М. І., Барко В. І., Бандурка О. М., Басиста І. В., Белкін Р. С., Васильєв В. Л., Діденко О. В., Коляда П. В., Олексієнко С. Б., Яковенко С. І. та інші. Серед останніх робіт, які присвячені означеним питанням, можна звернути увагу на наступні публікації. Олексієнко С. Б. і Герман Л. В. дослідили значення комунікативного компонента в про-

© Крамаренко Ю.М., 2020
ORCID <https://orcid.org/0000-0002-9023-6302>
ykramlawyer@gmail.com

фесійно-психологічній підготовці фахівців правоохоронної діяльності [7]. У публікації Барко В. І., Остапович В. П. і Барко В. В. розкрито можливості використання методів і засобів професіографії для розробки сучасної професіограми оперуповноваженого карного розшуку (кримінальної поліції) [8]. У роботі Басистої І. В. різнобічно розглянуто вплив ступеня завантаженості слідчого на якість прийняття рішень, приділено увагу мотивації майбутніх правоохоронців й особливостям професії слідчого [9].

Формування системи правоохоронних органів, удосконалення способів розкриття та розслідування злочинів, становлення оперативно-розшукової діяльності як самостійної галузі знань – все це тривалий у часі процес, що охоплює не один десяток років. Сьогодні наука і практика діяльності правоохоронних органів має ґрунтовні надбання, що втрачають своє значення в сучасних умовах. Різкі зміни правил, за якими здійснюють свої повноваження працівники судових і правоохоронних органів, зміна суспільної думки щодо їхньої функцій і реформування системи освіти вимагають особливої уваги до підготовки фахівців у цій сфері правоохоронної діяльності.

Метою статті є визначення професійних вимог до осіб, які виконують правоохоронні функції, та окреслення освітніх результатів навчання фахівців зі спеціальності «Правоохоронна діяльність».

Враховуючи те, що сфера діяльності правоохоронних органів досить широка, увага у статті буде зосереджена на таких позиціях Класифікатора професій ДК 003:2010, як 2423 – слідчий та оперуповноважений (з дипломом спеціаліста) та 3451 – оперуповноважений [10].

Виклад основного матеріалу. Правоохоронні органи є суб'єктами, що забезпечують реалізацію однієї з форм здійснення функцій держави – правоохоронну діяльність. Забезпечення проголошених Конституцією України прав і свобод людини, життя, здоров'я, честь, гідність, недоторканість та безпека якої є найвищою соціальною цінністю, багато в чому залежать саме від професійної діяльності правоохоронних органів.

Відповідно до абз. 1 п. 1 ч. 1 ст. 2 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» до правоохоронних органів відносяться «органи прокуратури, Національної поліції, служби безпеки, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, Національне антикорупційне бюро України, органи охорони державного кордону, органи доходів і зборів, органи і установи виконання покарань, слідчі ізолятори, органи державного фінансового контролю, рибоохорони, державної лісової охорони, інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції» [11]. Відповідно до п. 16, 17 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про національну безпеку України» правоохоронні органи відносяться до сил безпеки сектору безпеки і оборони [12]. Зазначене вказує на відповідальність і значимість цих органів для забезпечення захищеності національних інтересів України.

Для узагальнення професійних обов'язків працівників правоохоронних органів необхідно звернутись до нормативно-правових актів, в яких визначені їхні повноваження, завдання та функції. Такі акти можна умовно поділити на ті, що містять загальні норми, наприклад Конституція України, Кримінально-процесуальний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність», та спеціальні – ті, що визначають основи організації та діяльності тих чи інших правоохоронних органів, наприклад Закон України «Про Національну поліцію», або особливості певного спеціального виду діяльності, наприклад «Про контррозвідувальну діяльність».

Відповідно до ст. 39-40 КПК України визначено повноваження слідчого органу досудового розслідування та керівника такого органу. У статті 41 цього кодексу визначено повноваження оперативних підрозділів та їх співробітників у кримінальному провадженні. Узагальнюючи професійні (функціональні) обов'язки слідчого та співробітника оперативного підрозділу, їх можна звести до наступних [13]:

1. Проведення певних процесуальних дій – слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, пошукових та оперативно-розшукових заходів, а також інших дій у межах повноважень з метою вирішення завдань кримінального провадження. Вказані дії спрямовані на пошук і фіксацію фактичних даних, що дозволяють встановити факти та обставини, що мають значення для виявлення, попередження, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень. Їх проведення передбачає організацію та безпосереднє здійснення вказаних заходів, узгодження та налагодження взаємодії з іншими учасниками діяльності, а також управління людьми та процесами.

2. Складання процесуальних документів. Такі документи мають зміст і характер, що можна звести до наступного: 1) фіксація або повідомлення, наприклад, протоколи з відповідними додатками, повідомлення про підозру; 2) прохання інших осіб про вчинення певних дій чи прийняття рішень – клопотання; 3) прийняття самостійних чи узгоджених рішень – постанови, обвинувальний акт.

Стосовно рівня професійної компетентності осіб, які претендують на посаду співробітника правоохоронного органу, слід зазначити, що вимоги, передбачені відповідними нормативно-правовими актами, не мають суттєвих розбіжностей і зводяться передусім до вимог щодо рівня освіти, фаху (галузі знань), стажу роботи та знань державної мови. Щодо рівня освіти та фаху – такі вимоги у відповідних нормативно-правових актах вказуються залежно від посад у самому правоохоронному органі. Так, вища юридична освіта є обов'язковою при призначенні на посаду прокурора, керівників (директорів) Національного антикорупційного бюро та Державного бюро розслідувань, керівників територіальних органів поліції тощо. Щодо прийняття на службу інших осіб до правоохоронних органів – у Законах найчастіше вказується така вимога, як спроможність «за своїми особистими, діловими та моральними якостями, віком, освітнім і професійним рівнем та станом здоров'я ефективно виконувати відповідні службові обов'язки». Регулювання цього питання відноситься до повноважень самих правоохоронних органів.

У результаті аналізу інформації на офіційних сайтах правоохоронних органів щодо освітніх вимог, що пред'являються до осіб, які претендують на посади слідчого, детектива, оперуповноваженого Національної поліції, Національного антикорупційного бюро та Державного бюро розслідувань, з'ясовано, що для посади слідчого (детектива) вимогою є наявність вищої юридичної освіти не нижче першого (бакалаврського) рівня, а для оперуповноваженого – вища освіта. Тобто вимога про саме юридичну вищу освіту для претендентів на посаду оперуповноважених не має поширення.

Питання вимог щодо стажу в галузі права та належності тих чи інших посад у правоохоронних органах до правничих професій вже неодноразово обговорювалось серед фахівців. Так, Вища кваліфікаційна комісія суддів України не відносить стаж на посаді слідчого правоохоронного органу (крім прокуратури) до стажу професійної діяльності у сфері права [14], натомість цей стаж рахується для набуття права на заняття адвокатською діяльністю [15]. На проблемі відсутності охоплення поняттям правничих професій слідчих, співробітників оперативних підрозділів та деяких інших осіб наголошувалося Ю. Барабашем в Аналізі проекту концепції реформування юридичної освіти в Україні. Він вказував: «Запропонована градація правничих професій і професійної діяльності у галузі права не відповідає вимогам сучасного суспільства і веде до обмеження не лише доступу до професії, а й певною мірою до монополізації правничої професії виключно представниками адвокатури, нотаріату тощо, а також створює передумови певної дискримінації майнового характеру щодо доступу до професії» [16, с. 30]. Сучасний проект Концепції розвитку юридичної освіти, що перебуває на обговоренні в Міністерстві освіти і науки України, не містить переліку правничих професій і визначає її як «професія, що передбачає діяльність із застосування права. Ознаками правничої професії є її самоврядність, професійна незалежність та професійна відповідальність» [6]. Таке визначення через ключову ознаку «застосування права» з огляду на розуміння цього терміну у теорії права також може призвести до некоректного тлумачення та застосування. Слід також зазначити, що на сьогодні не має нормативно-правових актів, які б відносили стаж роботи оперуповноваженого до юридичного стажу або стажу в галузі права.

Фахівці різних галузей правової науки вказують на особливий характер діяльності працівників слідчих та оперативних підрозділів [17; 18; 19]. Вказані обставини можна звести до наступних:

1) складність визначення дійсних обставин. Пояснюється заходами і засобами приховування протиправної поведінки та слідів злочину особами, які вчинили правопорушення або іншими причетними особами;

2) обмеженість у часі. Законодавче визначення строків проведення досудового розслідування, строків затримання, подання відповідних клопотань тощо;

3) протистояння та ризик. Протидія розкриттю та розслідуванню у вигляді дій, що впливають на дії слідчих та оперативних підрозділів – погрози, провокація, використання впливу громадськості, поширення неправдивої інформації, дискредитація співробітників правоохоронних і судових органів тощо;

4) необхідність узгодження своїх дій та рішень. Це проявляється у відомчому та

судовому контролю, прокурорському нагляду, процесуальному керівництві;

5) висока завантаженість і ненормованість праці [20]. Відсутність чітких норм навантаження та використання робочого часу у сфері правоохоронної діяльності призводить до зменшення якості роботи цих органів. Необхідність проведення відповідних досліджень підтверджується тим, що за останні роки через зміни у законодавстві проводилось кілька досліджень щодо визначення норм часу для судової системи [21; 22]. Аналогічні дослідження є доречними і для співробітників правоохоронних органів, що залучені до кримінального провадження.

У зв'язку з особливостями професійних обов'язків до осіб, які претендують на роботу в правоохоронних органах на посадах слідчих і співробітників оперативних підрозділів, висувається низка особистих фізичних та психологічних вимог. Так, для співробітників оперативних підрозділів виокремлюють наступні групи важливих психологічних характеристик: розвинені комунікативні якості та вміння; розвинені вольові якості; увага і спостережливість; розвинені інтелектуальні якості; професійна пам'ять; висока професійна мотивація і соціальна адаптація; емоційні особливості; наявність звичок і моторні властивості [17, с. 252]. На психологічній підготовці працівників органів внутрішніх справ наголошувалось і в роботі М. І. Ануфрієва, який вказував, що «професійна діяльність працівників органів внутрішніх справ відзначається комплексом психологічних особливостей і висуває високі вимоги до особистості працівника» [18, с. 128].

Порівнюючи особливості професійної діяльності слідчого і співробітника оперативного підрозділу, слід вказати, що мета їхньої діяльності однакова – пошук і фіксація фактичних даних щодо кримінального правопорушення. Різними є способи й засоби її досягнення, а також безпосередні завдання, що вирішуються під час їхньої діяльності. Вказане обумовлює індивідуальні вимоги щодо особистісних фізичних і психологічних характеристик. Діяльність слідчого має переважно гласний і відкритий характер для інших учасників кримінального провадження, а оперативного працівника – негласний і конспіративний. Порівнюючи професіограми слідчого й оперативного працівника, запропоновані В. Л. Васильєвим, досить складно визначити принципову різницю у вимогах [18, с.130-131]. Сьогодні, через суттєві зміни у кримінально-процесуальному законодавстві, відбувається часткове суміщення повноважень і функцій слідчого з оперативним працівником, що обумовлює не тільки необхідність узгодженої взаємодії між ними під час кримінального провадження, а й розуміння специфіки діяльності один одного. Тобто компоненти освітньої програми для здобувачів вищої освіти можуть не мати суттєвих відмінностей, як і компетентності й очікувані результати навчання.

На цей час не існує затверджених стандартів вищої освіти за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» [23]. Для системи МВС розроблено типову освітню (професійну) програму для першого (бакалаврського) рівня освіти за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність (поліцейські)». У вищих навчальних закладах, що здійснюють підготовку за вказаною спеціальністю, також розроблено відповідні освітні програми, що суттєвих відмінностей між собою щодо компетентностей і результатів навчання не мають і в цілому відповідають професійним вимогам, що висуваються до слідчих і співробітників оперативних підрозділів. Основним питанням, яке сьогодні потребує нагального вирішення, є узгодженість правових норм щодо переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, з вимогами законодавства, що безпосередньо визначає правові засади організації та діяльності правоохоронних органів. Урегулювання цього питання дасть здобувачам вищої освіти за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» передбачуваність щодо можливостей працевлаштування та сенсу отримання такої вищої освіти.

Висновки. У результаті аналізу професійних вимог для слідчих органів досудового розслідування та співробітників оперативних підрозділів, які визначаються законодавством, а також напрацьованого наукою та практикою здійснення правоохоронної діяльності, можна констатувати наявність достатньої інформації для визначення орієнтирів у підготовці майбутніх фахівців у сфері правоохоронної діяльності. Сьогодні зміст підготовки слідчих та оперативних працівників не потребує суттєвих відмінностей, окрім уваги щодо негласної роботи. Така підготовка може здійснюватися в межах спеціальності «Правоохоронна діяльність». Але для цього необхідно узгодження посадових вимог для співробітників слідчих та оперативних підрозділів щодо фаху вищої освіти. Вихід може бути у вигляді наступних варіантів. Перший передбачає віднесення спеціальності «Правоохоронна діяльність» до юридичної (правничої) освіти, як це було до 2015 року.

А другий може полягати у внесенні змін до законодавства та відомчих нормативно-правових актів щодо вимог до фахової освіти слідчих органів досудового розслідування – можливість фахової освіти як за спеціальністю «Право», так і «Правоохоронна діяльність». При цьому необхідно залишити можливість врахування стажу роботи слідчого до стажу професійної діяльності у сфері права. Це зумовлюється тим, що діяльність слідчого пов'язана із застосуванням права і в цьому випадку слідчий, який має стаж, але не має юридичної освіти, закінчивши навчання на другому (магістерському) рівні, отримує можливість змінювати свою професійну траєкторію, не втрачаючи попередній час перебування на посаді слідчого.

Для удосконалення діяльності працівників правоохоронних органів та підвищення якості її результатів і прийняття процесуальних рішень – доцільним є проведення досліджень щодо визначення норм навантаження на слідчих органів досудового розслідування та співробітників оперативних підрозділів. Цілком можна припустити, що унормованість їхньої діяльності вплине також і на мотивацію до роботи та зменшить плинність кадрів у цих органах.

Бібліографічні посилання

1. Рекомендація Європейського Парламенту і Ради 2008/С 111/01 «Про встановлення Європейської кваліфікаційної структури для можливості отримати освіту протягом усього життя» від 23 квітня 2008 року URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_988
2. Ярыгин О. Н., Коростелев А. А. Компетентностный подход: проблемы терминологии. *Вектор науки Тольяттинского государственного университета. Серия: педагогика, психология.* Издательство: Тольяттинский государственный университет (Тольятти). ISSN: 2221-5662 URL: <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=16753527&>
3. Образование для сложного общества. Доклад Global Education Leaders Partnership Summit. URL: https://futuref.org/educationfutures_ru
4. Компетенции неясного будущего. Harvard Business Review Россия. URL: <https://hbr-russia.ru/karera/professionalnyu-i-lichnostnyu-rost/p26131/>
5. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/266-2015-p>
6. Концепція розвитку юридичної освіти. Офіційний сайт МОН України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/konceptsiya-vdoskonalennya-pravnichoyi-yuridichnoyi-osviti-dlya-fahovoyi-pidgotovki-pravnika>
7. Олексієнко С. Б., Герман Л. В. Значущість комунікативної складової в професійно-психологічній підготовці правоохоронців. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : Психологічні науки.* 2015. № 1. С. 117–126. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnrv_pn_2015_1_13
8. Барко В. І., Остапович В. П., Барко В. В. Теоретичні і прикладні засади розробки професіограми оперуповноваженого карного розшуку Національної поліції України. *Наука і правоохорона.* 2018. № 2. С. 280–288. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nip_2018_2_37
9. Басиста І. В. Вплив ступеня завантаженості на прийняття рішень слідчим. *Форум права.* 2011. № 4. С. 31–36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2011_4_7
10. Національний класифікатор України. Класифікатор професій ДК 003:2010. Затверджено та надано чинності Наказом Держспоживстандарту України № 327 від 28.07.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10>
11. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23 грудня 1993 року № 3781-ХІІ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12>
12. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
13. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
14. Про обрахування стажу професійної діяльності у сфері права відповідно до вимог статті 69 Закону України «Про судоустрій і статус суддів». URL: <https://vkksu.gov.ua/ua/news/pro-obrachuwannia-stazu-profiesijnoi-diiialnosti-u-sfieri-prawa-widpowidno-do-wimog-statti-69-zakonu-ukraini-pro-sudoustrij-i-status-suddiw/>
15. Порядок допуску до складення кваліфікаційного іспиту, порядок складення кваліфікаційного іспиту та методика оцінювання результатів складення кваліфікаційного іспиту для набуття права на заняття адвокатською діяльністю в Україні. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/poryadki/2018-12-13-poryadki-212-213-224_5c5d4039efcc3.pdf
16. Аналіз проекту концепції реформування юридичної освіти в Україні у світлі отриманих відгуків за результатами регіональних обговорень. Автор: Юрій Барабаш. URL: https://newjustice.org.ua/wp-content/uploads/2017/09/NJ_Y.Barabash_Report-on-Draft-LER-

Concept-Paper-and-Recommendations-for-Improvement_May-22_2017.pdf

17. Теория оперативно-розыскной деятельности: Учебник / Под ред. К. К. Горяинова, В. С. Овчинского, Г. К. Синилова. М.: 2007. 832 с.

18. Ануфрієв М. І. Службова підготовка працівників органів внутрішніх справ: Навч.-метод. посіб. К.: 2003. 440 с.

19. Кіреєва О. С. Формування професійних якостей в оперативних співробітників, які здійснюють конфіденційне співробітництво в оперативних підрозділах Державної прикордонної служби України. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: психологічні науки.* 2019. Том 12. № 1 С. 127–146. URL: http://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/psy_zbirnyk/article/view/142

20. У мегаполісах один слідчий поліції розслідує 300 кримінальних проваджень – Максим Цуцкірідзе. URL: https://mvs.gov.ua/ua/news/20954_U_megapolisah_odin_slidchiy_policii_rozslidu_300_kriminalnih_provadzhen_Maksim_Cuckiridze.htm

21. Рішення РСУ № 46 від 09.06.2016 «Щодо визначення коефіцієнтів навантаження на суддів». URL: <http://www.rsu.gov.ua/en/events/risenna-rsu-no-46-vid-09062016-sodo-viznacenna-koeficientiv-navantazenna-na-suddiv>.

22. РСУ запропонувала ДСА України провести дослідження із визначення обгрунтованого навантаження на суддів. URL: <http://rsu.gov.ua/ua/news/rsu-zaproponovala-dsa-ukraini-provesti-doslidzenna-iz-viznacenna-obgrunтовanogo-navantazenna-na-suddiv>

23. Затвержені стандарти вищої освіти. Офіційний сайт МОН України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti>.

Надійшла до редакції 13.04.2020

References

1. Rekomendatsiya Evropeyskogo Parlamentu i Radi 2008/C 111/01 «Pro vstanovlennya Evropeyskoyi kvallifikatsiyoyi strukturi dlya mozhlivosti otrimati osvitu protyagom usogo zhittya» vid 23 kvitnya 2008 roku. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_988 [in Ukr.].

2. Yarygin O. N., Korostelev A. A. Kompetentnostnyy podhod: problemy terminologii. Vektor nauki Tolyatinskogo gosudarstvennogo universiteta. Seriya: pedagogika, psihologiya. Izdatelstvo: Tolyatinskiy gosudarstvenniy universitet (Tolyatti). ISSN: 2221-5662 URL: <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=16753527&> [in Russ.].

3. Obrazovanie dlya slozhnogo obschestva. Doklad Global Education Leaders Partnership Summit. URL: https://futuref.org/educationfutures_ru [in Russ.].

4. Kompetentsii neyasnogo buduschego. Harvard Business Review Rossiya. URL: <https://hbr-russia.ru/karera/professionalnyy-i-lichnostnyy-rost/p26131/> [in Russ.].

5. Pro zatverdzhennya pereliku galuzey znan i spetsialnostey, za yakimi zdiysnyuetsya pidgotovka zdobuvachiv vischoyi osviti: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayini vid 29 kvitnya 2015 r. № 266. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/266-2015-p> [in Ukr.].

6. Kontseptsiya rozvitku yuridichnoyi osviti. Ofitsiyinyy sayt MON Ukrayini. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/konceptsiya-vdoskonalennya-pravnichoyi-yuridichnoyi-osviti-dlya-fahovoyi-pidgotovki-pravnika> [in Ukr.].

7. Oleksienko S. B., Herman L.V. Znachushchist komunikativnoi skladovoi v profesiino-psychologichnii pidhotovtsi pravookhorontsi. Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Seriya: Psykholohichni nauky. 2015. № 1. S. 117–126. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnapv_pn_2015_1_13 [in Ukr.].

8. Barko V. I., Ostapovych V. P., Bar V. V. Teoretychni i prykladni zasady rozrobky profesiohramy operupovnovazhenoho karnoho rozshuku Natsionalnoi politsii Ukrainy. Nauka i pravookhorona. 2018. № 2. S. 280–288. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nip_2018_2_37 [in Ukr.].

9. Basysta I. V. Vplyv stupenia zavantazhenosti na pryiniattia rishen slidchym. Forum prava. 2011. № 4. S. 31–36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2011_4_7 [in Ukr.].

10. Natsionalnyi klasyfikator Ukrainy. Klasyfikator profesii DK 003:2010. Zatverdzheno ta nadano chynnosti Nakazom Derzhspozhyvstandartu Ukrainy № 327 vid 28.07.2010 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10> [in Ukr.].

11. Pro derzhavnyi zakhyst pratsivnykiv sudu i pravookhoronnykh orhaniv: Zakon Ukrainy vid 23 hrudnia 1993 roku № 3781-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12> [in Ukr.].

12. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 21 chervnia 2018 roku № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19> [in Ukr.].

13. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy vid 13 kvitnia 2012 roku № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> [in Ukr.].

14. Pro obrakhuvannia stazhu profesiinoyi diialnosti u sferi prava vidpovidno do vymoh statti 69 Zakonu Ukrainy «Pro sudoustrii i status suddiv». URL: <https://vkksu.gov.ua/ua/news/pro-obrachuvannia-stazu-profiesijnoi-diialnosti-u-sferi-prawa-widpowidno-do-wimog-statti-69-zakonu-ukraini-pro-sudoustrij-i-status-suddiv/> [in Ukr.].

15. Poriadok dopusku do skladennia kvalifikatsiinoho ispytu, poriadok skladennia

kvalifikatsiinoho ispytu ta metodyka otsiniuvannya rezultativ skladennia kvalifikatsiinoho ispytu dlia nabuttia prava na zaniattia advokatskoïu diialnistiu v Ukraini. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/poryadki/2018-12-13-poryadki-212-213-224_5c5d4039efcc3.pdf [in Ukr.].

16. Analiz proektu kontseptsii reformuvannya yurydychnoi osvity v Ukraini u svitli otrymanykh vidhukiv za rezultaty rehionalnykh obhovoren. Avtor: Yurii Barabash. URL: https://newjustice.org.ua/wp-content/uploads/2017/09/NJ_Y.Barabash_Report-on-Draft-LER-Concept-Paper-and-Recommendations-for-Improvement_May-22_2017.pdf [in Ukr.].

17. Teoriya operativno-rozysknoj deyatel'nosti: Uchebnik / Pod red. K. K. Goryainova, V. S. Ovchinskogo, G. K. Similova. M.: 2007. 832 s. [in Russ.]

18. Anufriiev M.I. Sluzhbova pidhotovka pratsivnykiv orhaniv vnutrishnikh sprav: Navch.-metod. posib. K.: 2003. 440 s. [in Ukr.].

19. Kireieva O. S. Formuvannya profesiinykh yakosteï v operatyvnykh spivrobitnykiv, yaki zdiisniuiut konfidentsiine spivrobitnytstvo v operatyvnykh pidrozdilakh Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Serii: psyholohichni nauky. 2019. Tom 12. № 1. S. 127–146. URL: http://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/psy_zbirnyk/article/view/142 [in Ukr.].

20. U mehapolisakh odyń slidchy politsii rozsliduiie 300 kryminalnykh provadzhen – Maksym Tsutskiridze. URL: https://mvs.gov.ua/ua/news/20954_U_megapolisah_odin_slidchyy_policii_rozslidu_300_kryminalnih_pro_vadzhen_Maksim_Cuckiridze.htm [in Ukr.].

21. Rishennia RSU № 46 vid 09.06.2016 «Shhodo vyznachennia koefitsientiv navantazhennia na suddiv». URL: <http://www.rsu.gov.ua/en/events/risenna-rsu-no-46-vid-09062016-sodo-viznacenna-koefitsientiv-navantazenna-na-suddiv> [in Ukr.].

22. RSU zaproponovala DSA Ukrainy provesty doslidzhennia iz vyznachennia obgruntovanoho navantazhennia na suddiv. URL: <http://rsu.gov.ua/ua/news/rsu-zaproponovala-dsa-ukraini-provesti-doslidzhennia-iz-viznacenna-obgruntovanogo-navantazenna-na-suddiv> [in Ukr.].

23. Zatverdzeni standarty vyshchoi osvity. Ofitsiinyi sait MON Ukrainy. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti> [in Ukr.].

SUMMARY

Yurii M. Kramarenko. Some issues of training specialists in the field of law enforcement activities. The article focuses on the professional requirements for persons who carry out law enforcement activities. The questions of higher education in the specialty «law enforcement activities» are considered. The functional responsibilities and personal qualities of investigators of pre-trial investigation bodies and employees of operational units are analyzed. Generalizations are made regarding the working conditions of law enforcement officers. Conclusions are drawn regarding the lack of significant differences in the training of investigators and operational unit employees. The need for a mutual understanding of the essence of the work of the investigator and the operative officer is expressed.

The problematic issues are identified that relate to the uncertainty of employment of graduates of the specialty «law enforcement activities», the experience of the position of an investigator to legal professions, as well as the lack of using the calculation of the norms of time spent for investigators of pre-trial investigation bodies and employees of operational units.

The article suggests two ways out of the uncertain state of graduates of the specialty «law enforcement activities»: 1) the classification of the specialty «law enforcement activities» as a legal education; 2) amending the legislation regarding the requirements of higher education for investigators of pre-trial investigation bodies - to provide for the possibility of having a higher education in the specialty «law» and «law enforcement activities». Work experience as an investigator should be counted as work experience in the field of law, regardless of the specialty received.

Keywords: *law enforcement activities, competence, learning outcomes, investigator, operative officer, powers.*